

Ilaqtariinermut Pitsaaliuinemullu Aqutsisoqarfik • PAARISA

Familie og Forebyggelsesstyrelsen • PAARISA

Box 1160 – 3900 Nuuk

E-mail: Paarisa@gh.gl

Kalaallit Nunaanni

Imigassaq ikiaroonartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit

Ukiumoortumik nalunaarut 2008

1. Aallaqqaasiut

Kalaallit Nunaanni Imigassaq ikiaroonartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit Imigassanik aalakoornartortalinnik nioqquteqartarnej sassaallertarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 11. november 2000-imeersumi § 15 naapertorlugu pilersinneqarput. Siunnersuisoqatigiinnut suliassiissut naapertorlugu imigassatigut ikiaroonartutigullu pissutsit ineriartorneri pillugit ukiumoortumik Naalackersuisunut nalunaarusiortussaallutik, aamma imigassamik aalakoornartulimmik aamma/imaluunniit ikiaroonartunik atuinerup (atornerluinerup) appartinnissaanut imaluunniit pitsaaliornissaanut suliniutissanik kaammattuuteqarlutillu siunnersuissallutik.

2. Imigassaq ikiaroonartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiinnut suliassiissut suleriaaserlu

Imigassaq ikiaroonartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiinnut suliassiissut 11. maj 2004-meersoq nutarterneqarlunilu ulloq 24. januar 2007-mi Peqqissutsimut Naalackersuisumit akuerineqarpoq. Suliassiissummi siunnersuisoqatigiit suliassaat, ingerlatsinerat katitigaanerallu allaaserineqarput.

Namminersornerullutik Oqartussat aaqqissugaanerisa allann-gortinneranut atatillugu naalackersuinikkut ingerlatsinermilu suliavissaartinneqarput, taamaalilluni PAARISA maannakkut Ilaqutariinnermut Pitsaaliuinemullu Aqutsisoqarfimmiilerluni. Tamatuma kingunerisaanik suliassiissut kiisalu suleriaasissaq aamma siunnersuisoqatigiit maannakkut sumiiffeqalernerat allann-gortinneqarlutik.

Kiisalu ilaqutariinnermut immikkoortumiit sinniisoqassasoq kiisalu peqqinnissamut immikkoortumiit sinniisoqassasoq erseqqissarneqarluni. Suliassiissutip allann-gortinneqarnera suli Naalackersuisumit akuerineqanngilaq. Naalackersuisoqarfimmi pisortaq ilisimatitsivoq naalackersuisoqarfimmiit ilaasortaq ataaseq naammassasoq siusinnerusukkut sinniisut marluusimallutik siulleq ilaqutariinnermut immikkoortumut sinniisuusimalluni aappaalu peqqinnissamut immikkoortumut sinniisuusimalluni.

Ukiunut ataatsimiittarnerit amerlassusaat eqqarsaatigalugit immikkut ittumik ataatsimiittoqarnissaanik Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisup noqqaassuteqarsinnaanera ilanngunneqarpoq. Suliassiissummut naleqqiullugu teknik-ikkut allannguisoqarpoq kiisalu siunnersuisoqatigiit sumiiffigisaat taaguuteqalerluni.

3. Imigassaq Ikiaroonartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit katitigaanerat aamma 2008-mi ilaasortai

Siunnersuisoqatigiit 2008-ip naanerani ukuningga ilaasortaqaqpoq:

Meeqqanut inuusuttunullu sinniisoq – tarnip pissusaanik ilisimasalik namminersortoq Inuk Bourup-Nielsen, siunnersuisoqatigiinni siulittaasoq.

Meeqqanut inuusuttunullu sinniisoq – MIPI-mi sulisoq AC-eq Nina Banerjee. Perorsaasut Kattuffianni siulittaasumit Kaaliina Skifte-mit, marts 2008-miit taarserneqartoq, siunnersuisoqatigiinni siulittaasup tullia.

KANUKOKA-miit sinniisoq, Ânise Svane Johansen. Marts 2008-imiit Ida Abelsen-imit taarserneqartoq. Isak Hammond-imit november 2008-imiit taarserneqartoq.

Kalaallit Nunaanni Politimesteri, Vicepolitimester Bjørn Tegner Bay – allat takkuttarsimallutik soorlu: Morten Nielsen aamma Søren Jensen.

Peqqinnissamat Nakkutilliisoqarfik, nakorsaqaq peqqinnissamat nakkutilliisuutitaq Flemming Kleist Stenz

Peqqissutsimut Pisortaqaqarfik, nakorsat sulinerannut siunnersorti nakorsaaneq Adé Ojeniyi. November 2008-p naanissaata tungaanut.

Ilaqutariinnermut Pisortaqaqarfik, siunnersorti Karen D. Jensen, juni 2008-ip tungaanut – Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfimmiit nutaamik toqqaasoqanngilaq.

Timersoqatigiit Kattuffiat, Kista Isaksen. Akara Skifte-mit, marts 2008-miit taarserneqarpoq. Sinniisut ataatsimiinnerni peqataasimanngillat.

Meeqqat atuarfiannit/KIIN-imit sinniisoq Søren Porsbøl

2008-mi ilaasortat nutaat sisamaapput, tassaallutik Akara Skifte Timersoqatigiit Kattuffianniit, Ida Abelsen aamma Isak Hammond KANUKOKA-miit kiisalu Kaaliina Skifte meeqqanut inuusuttunullu sinniisuusoq.

Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiinni allatsi, Berti Bourup

4. Siunnersuisoqatigiit 2008-mi ataatsimiittarnerannit misissuineq immikkoortut oqallisigineqarsimasut allaaseralugit

Imigassaq Ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit suleriaasianni § 5 naapertorlugu 2008-mi marloriarlutik ataatsimiissimapput, junip qaammataani ataasiarlutik aamma september 2008-mi ulluni marlunni ataatsimiillutik.

Junimi ataatsimiinnermi siullermi siunnersuisoqatigiit inissititerput, Inuk Bourup-Nielsen, siulittaasunngorluni aamma Kaaliina Skifte, siulittaasumut tullersortinngorluni.

Siunnersuisoqatigiit sammisassat uku 2008-mi oqallisigineqarnissaat toqqarsimavaat, pingaarnersiorlugit tulleriiaarneqanngitsut: Inuiaqatigiinni imigassamik aalakoornartulimmik atuisarneq – Ikiaroorartup imigassallu aalakoornartutulli ajoqusiisinaanera – meeqqat inuusuttullu akornanni naamaartarneq – ikiaroorartup ajoqusiisinaanera – Imigassaq/ikiaroorartoq/naamaartarneq pillugit qaammarsaanermut naleqqiullugu suliniutit kiisalu katsorsaasarneq.

Sammasat toqqarneqartut oqallinnernik/malittarinninnernik makkuninnga kinguneqarsimapput: suliatiqut ilisimasalinnit sisamanit saqqummiussinerit, maj 2007-imiit, saqqummiussinerillu taakku suli aaneqarsinnaallutik aamma siunnersuisoqatigiit suliamik ingerlatseqqinneranni atortussatut tunngavigisatut atorneqarsinnaallutik. Paasissutissat pingaarnersaasa ilaat tassaavoq Katsorsaavimmiit naliliisoqarmat sullitat arlallit kinguaassiuutitigut atorneqlugaasimasut, sullitat 50-it tikillugit 100 %-imik kinguaassiuutitigut atorneqlugaasimallutik.

Ikiaroorartumik ajornartorsiutip sularineqarneranut tunngatillugu innuttaasunut piviusorpalaarnerusumik qaammarsaasoqartariaqarpoq kiisalu ikiaroorartup kingunerluutaanik oqallittoqarluni, tassa inuit isumaqarmata ikiaroorartoq imigassatulli ajoqusiineq ajortoq. Aangajaarniutit ilisimaneqartutut eqqarsartaatsikkut pinngitsoorneqarsinnaaneq sapernarsisarlutik.

Meeqqanik paasisimasallip saqqummiusnaanut tunngatillugu malittarinninnerit arlaqaalupput, tassa meeqqamut tarnip pissusaatigut kingunerit ajorluinnartunik kingunerlutsitsisinnaammata. Kiisalu meeqqanut mikisunut inuusuttunullu siusissukkut suliniuteqartoqarnerusariaqarpoq, suut kingunerluutaasinnaanersut oqallisigalugit. Kiisalu naartunerup nalaani imigassamik atorneqluinerup kingunerisaanik meeqqat nappaateqarlutik inunngortut Kalaallit Nunaanni qassiusarnerannik misissuineq aallartinneqarpat iluaqutaassagaluarluni.

Siunnersuisoqatigiit kingumut ukioq manna paasivaat atorneqluinerup inooqatigiinnermi tarnikkullu kingunerluutai annilaarnartuusut, ilaqtariit aningaasaqarnerisigut, atugaasigut, toqqissisimanerisigut,

annilaanganerisigut, kamannerisigut, aallussilluarsinnaajunnaarnerisigut, suliffiisigut, ilinniagaqarnerisigut, atuarnerisigut il.il. eqqortarlugit.

Kiisalu atornerluinerup kingorna timikkut tarnikkullu ajoqusernerit ilaatigut qaangerneqarsinnaasarnatik. Atornerluisut meeraat ilaqtariinni "nalinginnaasuni" taaneqartartuni malittarisassat nalinginnaasumik atuuttut amerlanertigut ilisimaneq ajorpaat, taamaattumik suna eqqortuunersoq sunalu ajortuunersoq immikkoortissinnaaneq sapersaatigisarlugu, tamannalu inersimasunngornermi killeqarfeqannginnermik kinguneqartarluni. Inuiaqatigiit qanittumillu attuumassuteqarfigisat, soorlu perorsaasut, ilinniartitsisut, sanilit inersimasullu allat, ingerlanerliorfigisat qaangernissaannut meeqqanut ikiuussinapput.

Ilisimatusarnerup tungaatigut ikiaroorntoq, ikiaroornikkut tarnikkut peruluuteqartut, naamaartaneq aamma naartuni imigassap ajoqusiineri kiisalu imigassamik atornerluinerup inooqatigiinnermi ajornartorsiutaasartut pillugit ilisimasanik pisariaqartitsisoqarpoq.

Atornerluiuunnaartitsinermut tunngasuinnaanngitsunik katsorsaanermi suliniutit aallartinneqarsimasut ineriartortinneri siunnersuisoqatigiinniit malinnaaffigineqartuassapput. Periutsit assigiinngitsut sulii isiginiarneqassapput pingaartumik meeqqanut inuusuttunullu neqeroorutit.

Sumiiffinni katsorsaanerit tigusullugit Kommunit/KANUKOKA-p kissaateqarsimanerat pillugu siunnersuisoqatigiit ilisimatinneqarsimapput, tassa pisortat pigisaannut Qaqiffik-miinnissamut utaqqisarneq sivisuallaartut isigineqarmat aaqqiinerugallarnertullu isigineqarluni, imigassamik ajornartorsiuteqartut kisimik katsorsarneqartarmata, kommuninilli kissaatigineqarluni annertunerusumik aaqqiissuteqarnissaq, ilaqtariit katsorsarneqarnissaat kissaatigineqarluni, ullumikkut ilaqtariinnik katsorsaasarnernik ullunik tallimanik neqerooruteqartarnermit annertunerusumik.

Allamik periuseqarluni katsorsaasarnermut periarfissamut allamut Naalakkersuisut isumaqataasinnaallutik oqaaseqarnikuupput – peqatigisaanillu kommuninik nutarterinerup utaqqimaarneqarnissaa eqqartorneqarluni, tassani neriuutigineqarluni sumiiffinni Qaqiffiit tassaasut iluarsiiisutaasussat.

Tassunga tunngatillugu erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq sumiiffinni peqqinnissamut isumagininnermullu tunngasutigut katsorsaanerup pitsaanerpaamik aaqqiiffigineqarnissaa isumanarneqassammat, tassani eqqarsaatigineqarpoq aalajangersimasumik attaveqarfeqarnissaq. Imatut paasillugu ataatsimut

aaqqiinnermi ilaqutariit peqataatinnerini suliatigut ilinniarsimasut taakku katsorsaannermi isumasiuisinnaallutillu siunnersuisinnaassasut. Ullumikkut oqaatigineqarsinnaavoq kingunerlutsitsinerit "kisimik" katsorsarneqartartut.

Allamik periarfissaqartoqarnera pillugu siunnersuisoqatigiit ilisimatinneqarput, tassa telemedicinip atorneqarnera.

Katsorsaasarneq Peqqinnissaqarfimmit oqartussaaffigineqarpoq, taamaattumik Naalackersuisoqarfik Peqqinnissaqarfimmi aqutsisunik ataatsimeeqateqarsimavoq, ikaarsaariarnermi pitsaassutsip ajorseriannginnissaa isumannaarniarlugu. Tamanna pingaaruteqartorujussuavoq, tassa inunnik katsorsaasartunik ilinniar-titsineq pisortanit malittarisassiuunneqartariaqarmat.

Kommunik tusarniaareernerup kingorna tigusinissamik kissaa-teqarneq unitsikkallarneqarsimavoq.

Imigassamik aalakoornartulimmik Kalaallit Nunaannut 2007-mut eqqussuineq siunnersuisoqatigiinniit tusaatissatut tiguneqarpoq, maluginiarlugulu ukiup siulianiit annikitsumik 2,5 pct.-imik qaffariartoqarsimasoq.

2007-mi 511.800 literimik eqqussuisoqarpoq tassa inummut ataatsimut 14-it sinnerlugit ukiulimmut 11,97 literi imigassaq aalakoornartuinnarmik imaqartoq. Ukiup siulianut naleqqiullugu eqqussuineq 14.000 literit missaannik qaffariarpoq, imaluunniit 2,7 pct.-imik. Imigassamik aalakoornartulimmik eqqussuineq taamaalilluni qaffariaqqippoq, 2005-imiit 2006-imut annikitsumik appariarsimasinnarluni. Annertunerpaamik qaffariarsimasoq kingumut tassaasimavoq viinninik eqqussuineq, 9,5 pct.-imik qaffariarsimasoq.

Siunnersuisoqatigiit paasivaat piffissamut 2003 – 2007-imut Peqqinnissakkut siarsaarneq Pitsaaliuinerlu pillugit Naalackersuisut anguniagaat inummut ataatsimut 14-it sinnerlugit ukiulimmut imigassamik aalakoornartulimmik atuinerup 12,5 literimiit (2003) ukiumut annerpaamik 10,0 literimut appartitsinissaq anguneqarsimanngitsoq, atuinerlu appariartortoq anguniagarlu qanilliarortortoq paasillugu.

Naatsorsueqqissaartarfik sumiiffimmiit sumiiffimmut atuneq pillugu naatsorsuisarunnaarsimavoq, tamannalu siunnersuisoqatigiinniit ilaannikkut ilisimasaqarfigissallugu pisariaqartinneqartarluni, taamaattumik paasissutissat taakku pissarsiarineqarnissaat qanoq akeqassanersoq Naatsorsueqqissaartarfimmut apequtigineqar-simalluni. Taamaalilluni siunnersuisoqatigiit sumiiffinni ineri-

tornermut malinnaalersinnaallutik immaqalu kisitsisitigut paasissutissani takusat pillugit Naalakkersuisunut siunnersuisinnaallutik.

5. Pitsaaliuinissamut aamma peqqinnissakkut siuarsaanermi suliniutissatut siunnersuutitut oqaaseqaqqusaaneq

Tasiilap kommuniani imigassamik kimittumik tuniniaasarnerup sassaallertarnerullu Naalakkersuisunit matuneqarneranut atatillugu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoq 2008-mi junip qaammataani Siunnersuisoqatigiit suliniutissanut siunnersuuteqaqquneqarput.

Sulineq aallartinneqartoq pillugu siunnersuisoqatigiit ilisimatinneqarsimapput ilaatigut KIIN-imit, SIIN-imit, IPN-imit, PAARISAmiit kiisalu sumiiffimmi oqartussanit ikaarsaariarnermilu ataatsimiititaliamit sinniisuuffigineqartumik suleqatigiissitamik pilersitsisoqartoq.

Suliniutissat pillugit siunnersuutaat makkuusimapput:

"Ajornartorsiut tamaat siunnersuisoqatigiinnit inuiaqatigiinnit ajornartorsiutitut isigineqarpoq, suliniutit amerlasuunut sammitinneqassallutik, atuarfinnut, ilinniartitaanermut, inuussutissarsiutitigut periarfissanut, perorsaanermullu naleqqiullugu. Kiisalu pissutsit pillugit innuttaasut maannakkut siunissarlun ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu ilisimatinneqartariaqarlutik, taamaalilluni ataatsimoorluni akisussaaffimmik kivitsisoqarluni.

Siunnersuisoqatigiit isumaqarput maannakkut aaqqiinarnerit siunissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu maannakkut suliniutit ingerlanneqartut pillugit ilisimatusarnikkut malinnaavigineqartariaqartut, annertuumik nalilersuisoqarluni kisitsisitigut paasissutissanik kiisalu ataatsimut isigalugu suliassamik aaqqiinarnermi misilittakkat allaaserineqarlutik.

Siunnersuisoqatigiinnit maluginiarneqarpoq, kommunit allat assigalugit, pitsaaliuinnermut siunnersortimut atorfinitsitsisoqarsimangitsoq, sumiiffimmi pitsaaliuinikkut peqqinnissakkullu siuarsaanermik kivitsinnaasumik. Taamaattumik kaammattuutigineqarpoq kommuni kommunit allat assigalugit siunnersortimik/nik, inuit qanimut tikillugit sullissisunik aammalu angerlarsimaffinni ikiortinik atorfinitsitsissasoq, taamatut atorfinitsitsinerit suliassanik kivitseqataasinnaammata, qularnanngitsumillu siunissami suleriaasissanik atasinnaasunik kinguneqartussanik aammalu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu ineriartornermi ingerlanneqarsinnaasunik.

Aammattaaq kaammattuutigineqarpoq siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu immikkoortuni makkunani pilersaarusiortoqassasoq:

- pinngitsuugaqarsinnaanngitsunik katsorsaanissamut periarfissat
- ilaqutariinnut atugarliortunut annertuumik siunissarlun ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu suliniuteqarneq, suliamik ingerlatsinissamut isumalluutinik/ sulisunik pikkorissaasoqarluni
- pitsaanerusumik atuartitsinissamut pilersaarusiortoqassasoq, pinngitsuugaqarsinnaaneq, atorerluinerup kingunerluutai annertunerusumik iserfigalugit oqallisigalugillu
- siunissami ungasinnerusumi aningaasarsiornikkut ajornartorsiutitut oqilisaataasinnaasunik inuussutissarsiornermi periarfissat misissorneqassasut.

Kiisalu Imigassaq Ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigaat ilaqtariit nukittuut pillugit isumasioqatigiinnermi naammassineqaqqammersumi (atornerluisarnermiit aniguisinnaaneq) kaammattuutit Tasiilami atulersinneqassasut.”.

Kiisalu siunnersuisoqatigiit ”Persuttaasarneq, pinngitsaaliisarneq kinguaassiutitigullu innarliisarneq pitsaaliorniarlugit peqqinnissamillu siuarsaanissaq pillugu nuna tamakkerlugu iliuusissaq” pillugu PAARISAmi suleqatigiissitamit saaffigineqarsimapput, immikkoortut pingasut pillugit Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni sammi-neqassasut:

1. Nangikkiartarnerit, imerniartarfiillu ammasarfii
2. Imigassamik kimittuumik tuniniaasarnerup sassaallertarnerullu matuneqarnera
3. Angajoqqaat meeqqanik isumassuinerat

Saaffiginnissut siunnersuisoqatigiinniit oqallisigineqarpoq, ajo-raluartumillu ”kingusinaarsimalluni” tiguneqartoq, tassa taamanikkut Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnissaannut pilersaarutaasumut oqaluuserisassat aalajangersarneqareersimammata.

Siunnersuisoqatigiit oqallinnerat imatut ingerlavoq:

”Suleqatigiissitap apeqqutigisimasai soqtiginartuupput naleqquttuullutillu – siunnersuisoqatigiillu peqatigisaanik maluginiarlugu suleqatigiissitami isummat assigiinngitsuusut.

1-imut tunngatillugu. Tassani suna upperissanerlugu apeqquataavoq – tassa persuttaasarneq toqqaannartumik imerniartarfimmukartarnermut atassuteqaqngimmat. Politimesterimiit sinniisoq ilisimatitsivoq matoreernerup kingorna angerlarsimaffinni perulluliornerit pillugit kisitsisitigut paasissutissanik atortussaqaqngitsvoq, inuilli unnuk naallugu angerlarsimaffinni isersimanagerup kingorna angerlarsimaffinni perulluliornerit atatillugu politiit aggersarneqartartut ilisimallugu. Imerniartarfiit matoreernerissa kingorna aqqusinerni ilaatigut perulluliorartoqartarpoq, politiit akuliuffigisartagaannik.

Ammasarfiiit sivitsorneqassappata assersuutigalugu imatut isummertoqarsinnaavoq ”nalunaaquttap akunnerini marlunni siviisunerusumik imersinnaalerpusi” inuillu aalajangerlutik nalinginnaasumik kingusinnerusukkut imerniartarfiliarlutik. Taamaalilluni nangikkiartarnerit ullaassakkut kingusinnerusumut nuunneqarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaalluni.

2-mut tunngatillugu Siunnersuisoqatigiit isumaqarput taamatut aaq-qissuussisariaqarneq pisariaqarsinnaasoq, imigassamik kimittuumik tuniniaasarneq sassaallertarnerlu matuneqarlutik. Suliniutit taamatut ittut pissutsit paat-siveerunnerini pisariaqarsinnaapput, suliniutit unitsitsigallarnertut ator-neqarsinnaallutik. Matusinerlu naammangilaq, tassani suliniutit assigiinngitsut pisariaqarput aamma sumiiffimmi ajornartorsiutip qanoq qaangerneqarsinnaanera pillugu oqallinneq.

3-mut tunngatillugu Siunnersuisoqatigiit immikkoortumut taperser-suiinnarsinnaapput, Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerminni oqallisigisarpaat meeqqat imigassamik atornerluisunik angajoqqaartut assigiinngitsutigut

isumassorneqarnikkut sumiginnaneqartarnerat. Tassani eqqaaneqarpoq siusissukkuq iliuuseqarneq aqutissat ilagigaat.”

6. Naalackersuisunut kaammattuutit

September-imi ataatsimiinnermi Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisuusimasoq Arkalo Abelsen ataatsimeeqatigineqarpoq, taannalu oqaaseqarpoq Imigassaq ikiaroorartorlu pillugit Siunnersuisoqatigeeqarmat assut nuannaarutigalugu, taakku tassa immikkoortumi suliniutinut nalinginnaasut immikkuullarissullu pillugit kaammattuuteqarsinnaamata. Naalackersuisup siunnersuisoqatigiit kaammattorpai sulinerminni tunuarsimaassanngitsut.

Kiisalu Naalackersuisunut ilaasortamit eqqaaneqarpoq pitsaaliuinerup peqqinnissamillu siuarsaanerup iluini immikkut suliniutit eqqarsaatigalugit kommunerujussuit qanoq aalajangerumaarnersut apeqqutaajumaartoq. Ilisimanerarpaa ilaasa suliassamittut inissereersimagaat, taamaattumillu ”taamaallaat” neriuutiginnaallugu kommunit tamarmik imminnut isummersorumaartut, ajortup imaluunniit ajunngitsup tungaannaa kisiat pinnagu immikkoortumili suli nukittorsaasoqarluni. Qulaaniit kimigiiser-toqannginnissaa Naalackersuisoqarfimmiit mianersuunneqarpoq, tusaaniartoqartariaqartorli.

Siunnersuisoqatigiit imatut kaammattuuteqarput, qulequtanngorlugit:

- Siunnerfeqartumik suliniuteqarnissaq eqqarsaatigalugu, ikiaroorartumut imigassamullu tunngatillugu, Kalaallit Nunaanni misissuinissamut kisitsisitigut paasissutissat suliarineqarneri, tassa ikiaroorartup imigassamit annikinnerusumik ulorianannginnerarlugu oqaluttoqartarmat.

- Siunnersuisoqatigiit isumaqarput suliniarneq meeqqanut inuusuttunullu suli atuilersimangitsunut sammitinneqassasoq - taanna Inuunerittami Naalackersuisut anguniagaannut naaper-tuuppoq.

- Katsorsaariaaserput naammaginarpa? Inuuneritta-imi anguniakkami allaqqavoq Minnesota tunngavigalugu katsorsaasarnermit allaaneruninik allanik katsorsaanissamut neqerooruteqartortariaqartoq. Siunnersuisoqatigiit kaammattuutigaat maannakkut Kalaallit Nunaanni ingerlanneqartup katsorsaasarnerup pitsaassusaa nalilersorneqassasoq, taamaalilluni siunissami katsorsaariaatsit neqeroorutillu assigiinngitsut pigineqalerlutik. Pitsaaliuinerit katsorsaasarnerillu nalilersorneqassapput, tassani aamma peqqinnis-saqarfik eqqarsaatigineqassalluni.

- Katsorsarneqarnerup kingorna suliareqqinneqarneq pisariaqarpoq

- Ilaqutariinnut højskolit, suliniutitut eqqaanartunut allanut Naalakkersuisut aningaasanik immikkoortitsissamaarpat

- Siusissukkut suliniuteqarnissamut aningaasanik immikkoortitsisoqarsimavoq. Naartunerup nalaani imigassamik atornerluisimaneq peqqutigalugu nappaateqarlutik inunngortunut tunngatillugu misissuinerit amigaatigineqarput, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni tamatuma qanoq annertutigisumik atugaaneranik misissuisoqarnissaq pisariaqarpoq. Nappaatip suussusianik aalajangiiniarnermi sakkunik amigaateqartoqarpoq.

- Paasissutissat tunngaviusut PAARISameersut ajunngillat, Siunnersuisoqatigiilli isumaqarput, meeqqat inuusuttullu iluanni pitsaaliuinerit ingerlatiinnarnissaat annertusarnissaallu pingaaruteqatorujussusoq, pingaartumik imigassamik ikiaroorartumillu ajornartorsiuteqarnermut naleqqiullugu.

- Siunnersuisoqatigiit ilisimavaat meeqqat atuarfianni nalinginnaasumik pitsaaliuinerimik ilinniartitsisumut ataatsimut nalunaaquttap akunneri ukiumut 50-it immikkoortinneqarsimasut. Nalunaaquttap akunnerisa qanoq atorineqartarneri pillugit malittarinnittoqarsimava. Tassani kaammattuutigineqarpoq Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfiup IMAK aamma KIIN atassuteqarfigissagai.

- Naalakkersuisut KANUKOKA suleqatigalugu nalunaarut naapertorlugu najukkani pinaveersaartitsinerimut ataatsimiisitaliat ingerlanneqarneri isumannaassagaat. Nunaqarfinni aamma pitsaaliuinerimik ingerlatsisoqarnera siunnersuisoqatigiinnut isumannaarneqarusuppoq, assersuutigalugu ukiumut sisamariarluni siunnersortimik tikeraartoqartarluni.

Kiisalu siunnersuisoqatigiit ingerlatsinerat aningaasaqarnerallu oqallisigineqarput, aningaasat ullumikkut PAARISAp ingerlatsinerimut kontoanit pissarsiarineqartarlutik. Tamanna attanneqarsinnaanngilaq, tassa konto taanna siunnersuisoqatigiit sulinerannut isumannaarneqarsimanngimmat. Taamaattumik Siunnersuisoqatigiit Naalakkersuisunut ilaasortamut kissaatigalugu Siunnersuisoqatigiit sulineranut aningaasanik immikkut immikkoortitsisoqassasoq, tassa:

- Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat sinerissameersut angalanerannut najugaqarnerannullu aningaasartuutit

- Ataatsimeersuarnerni, isumasioqatigiinnerni il.il. peqataanerni angalanerni najugaqarnernilu aningaasartuutit, assersuutigalugu

Nunani Avannarlerni ikiaroorartut pillugit isumasioqatigiinnerit aamma pitsaaliuinermik suliniutit allat assingusut.

- Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerini aningaasartuutit
- Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat namminersorlutik ingerlataqartunut akissarsiatigut annaasaannut taartissat

7. Ukiup tulliani sammisassat

Sammisassaq tassaassaaq inuiaqatigiit imigassamik atuisarnerat, tassani sammineqassallutik imigassanik aalakoornartulinnik tuniniaasarneq sassaallertarnerlu, niuertarfinni sulisunut, saqisunut, bartenderinut kiisalu matulerisunut paasissutissiineq/ilinniartitsineq – Kiisalu atuartunik misissuinerit, HBSC-mik misissuinerit taaneqartartut kiisalu ilaqutariinnut naartusunut siusissukkut suliniuteqarnerit, sammisaaq pillugu oqaloqatigiinnissaaq anguniarneqarluni.

Berti Bourup
Siunnersuisoqatigiinni allatsi